

Vad innebär den nya visseblåsarlagen och vad innebär detta för bolags- eller myndighetsföreträdare?

Den nya visseblåsarlagen, som egentligen heter ”Lag (2016:749) om särskilt skydd mot repressalier för arbetstagare som slår larm om allvarliga missförhållanden” träder i kraft den 17 december 2021.

Lagen avser företag med fler än 50 anställda samt myndigheter, med kravet att ett internt rapporteringssystem skall vara implementerat fullt ut senast 2022 för myndigheter och 2023 för företag.

1§ Denna lag innehåller bestämmelser som ger ett särskilt skydd mot repressalier för arbetstagare som slår larm om allvarliga missförhållanden i arbetsgivarens verksamhet. Lagen inskränker inte det skydd som kan gälla på annan grund.

Med allvarliga missförhållanden avses brott med fängelse i straffskalan eller därmed jämförliga missförhållanden. Det är tillräckligt att arbetstagaren genom larmet framför konkreta misstankar om sådana allvarliga missförhållanden.

2§ Med arbetstagare jämställs den som utför arbete som inhyrd, om larmet avser förhållanden i inhyrarens verksamhet. I sådana fall ska med arbetsgivare avses inhyraren.

Med inhyrd avses arbetstagare som lagen (2012:854) om uthyrning av arbetstagare är tillämplig på. Med inhyrare avses detsamma som med kundföretag enligt den lagen. (<http://rkrattsbaser.gov.se/sfst?bet=2016:749>)

Larm till arbetstagarorganisation

6§ En arbetstagare har skydd enligt 4 § om arbetstagaren slår larm genom att vända sig till sin arbetstagarorganisation.

Externa larm

7§ En arbetstagare som slår larm genom att offentliggöra uppgifter eller lämna uppgifter för offentliggörande, eller genom att vända sig till en myndighet, har skydd enligt 4 § om

1. arbetstagaren
 - a) först slagit larm internt enligt 5 § utan att arbetsgivaren vidtagit skäligen åtgärder med anledning av larmet och i skäligen utsträckning informerat arbetstagaren om i vilken omfattning åtgärder vidtagits, eller
 - b) av något annat skäl hade befogad anledning att slå larm externt, och
2. arbetstagaren hade fog för det påstående om allvarliga missförhållanden som larmet avser.

Undantag från skyddet vid brott

8§ Den arbetstagare som genom att slå larm gör sig skyldig till brott har inte skydd enligt lagen. (<http://rkrattsbaser.gov.se/sfst?bet=2016:749>)

Långtgående krav på ett säkert och lättillgängligt rapporteringssystem

Lagen innebär att alla arbetsgivare i företag med fler än 50 anställda, samt myndigheter – skyldiga att inrätta en intern funktion för att kunna ta emot så kallade visselblåsningar. De interna rapporteringssystemen måste kunna säkerställa konfidentialitet och rutiner för den obligatoriska uppföljningen till visslaren. Dels senast 7 dagar efter det att anmälan inkommit, samt senast efter 3 månader för en återrapportering om vad som hänt i ärendet.

Samtliga anställda, konsulter eller underleverantörer ska informeras om hur man använder rapporteringssystemet.

Funktionen på företagen ska vara fullt implementerad senast 2023 och på en myndighet 2022.

Den nya lagen avser endast larm om överträdelse som kan anses vara av allmänintresse, tex. EU-rätt GDPR, säkerhet i nätverks- och informationssystem, offentlig upphandling, finansiella tjänster, penningtvätt, produkt- och transportsäkerhet, hälsa och konsumenträtt

Vad innebär detta för mig som bolags- eller myndighetsföreträdare?

I och med att den nya lagen (Lag 2016:749) träder i kraft den 17 december 2021, har du ett krav på dig som arbetsgivare att tillhandahålla en visselblåsarfunktion internt som kan ta emot anmälningar.

Visselblåsaren har rätt att kunna vara anonym och välja att antingen anmäla först internt på myndigheten eller företaget, muntligt eller skriftligt ELLER anmäla externt direkt via externa rapporteringskanaler, tex. fackliga organisationer eller ett externt företag som tar hand om hela processen. Lagen kräver att det inte får förekomma någon intressekonflikt hos den som tar emot en anmälan, varför en extern, opartisk mottagare undanröjer sådana misstankar.

Det finns stränga krav om fortlöpande dokumentation, uppföljning samt gallring av personuppgifter efter 2 år.

Lagkrav på dokumentation och lagring:

Lagen ställer krav på dokumentation och bevarande av rapporter som kommer in via interna och externa rapporteringskanaler. Senast efter 2 år ska ärendet rensas från personuppgifter.

- Muntliga rapporter ska dokumenteras och bevaras
- Skriftliga rapporter ska bevaras
- Uppgifter som kan identifiera den rapporterade personen ska skyddas

Skyddet omfattar en vid personkrets:

- Arbetstagare
- Egenföretagare
- Volontärer
- Praktikanter
- Personer som ingår i ett företags förvaltnings- lednings- eller tillsynsorgan och aktieägare som är verksamma i ett bolag
- Fysiska personer som bistår visselblåsaren vid rapporteringen eller har anknytning till denne
- Juridiska personer som visselblåsaren äger, arbetar för eller på annat sätt har anknytning till

Skyddet gäller före, under och efter visselblåsningen

En säker och enkel hantering möjliggör att visselblåsaren anonymt kan meddela oegentligheter via SRS Security, som avidentifierar individen och ger denne en personlig kod för den fortsatta hanteringen.